# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

15 päivänä tammikuuta 2009 *

Asiassa C-281/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesfinanzhof (Saksa) on esittänyt 27.3.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.6.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**Hauptzollamt Hamburg-Jonas**

vastaan

**Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG,**

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris ja C. Toader (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Erlbacher ja Z. Malůšková,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.9.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa valittajana on Hauptzollamt Hamburg-Jonas (jäljempänä Hauptzollamt) ja valittajan vastapuolena Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG (jäljempänä BHV) ja jossa on kyse vientituen takaisinperinnästä.

**Asiaa koskevat oikeussäännöt**

*Yhteisön oikeus*

3 Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o

3665/87 (EYVL L 351, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2945/94 (EYVL L 310, s. 57; jäljempänä asetus N:o 3665/87), 11 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä ja neljännessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun tukea on maksettu perusteettomasti, tuen saajan on palautettava perusteettomasti saamansa tuki – mukaan lukien 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti sovellettavat seuraamukset – maksun ja takaisinmaksun välisen ajan perusteella lasketuilla koroilla korotettuna – –

– –

Jos perusteeton maksu johtuu toimivaltaisen viranomaisen virheestä, korkoa ei peritä, jos se ei ole korkeimmillaan summa, jonka jäsenvaltio on määrittänyt ja joka vastaa perusteettomasti saavutettua etua.”

4 Asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia."

5 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

– –

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa – – 1 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa."

*Kansallinen lainsäädäntö*

6 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana Saksassa ei ollut voimassa erityisiä säännöksiä sellaisiin luonteeltaan hallinnollisiin riita-asioihin sovellettavista vanhentumisajoista, jotka koskevat perusteettomasti myönnettyjä etuuksia. Saksan viranomaiset ja

tuomioistuimet sovelsivat kuitenkin analogisesti yleistä 30 vuoden vanhentumisaikaa, josta on säädetty Saksan siviililakikirjan (Bürgerliches Gesetzbuch) 195 §:ssä. Vuodesta 2002 lähtien tämä yleinen vanhentumisaika on kuitenkin ollut pituudeltaan kolme vuotta.

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

7 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että LAGRA Import Export GmbH (jäljempänä LAGRA) ilmoitti Hauptzollamtille vuonna 1995 vievänsä Turkkiin 31 nautaa ja haki näille vientitukea. LAGRA ilmoitti kuitenkin kyseiselle tulliviranomaiselle 17.1.1996 päivätyllä kirjeellä, että yksi naudoista kuoli ennen Euroopan yhteisön alueelta poistumista, ja pyysi tukihakemuksensa muuttamista vastaavasti. Hauptzollamt myönsi 19.4.1996 tehdyllä päätöksellä vientituen kaikille 31 naudalle ottamatta huomioon tätä kirjettä ja T5-valvontakappaleessa olleita tätä seikkaa koskevia merkintöjä.

8 Hauptzollamt huomasi myöhemmin tekemänsä virheen. Se vaati täten 5.8.1999 tehdyllä oikaisupäätöksellä kuollutta eläintä koskevan 1 137,58 Saksan markan (DEM) suuruisen vientituen palauttamista.

9 LAGRAa koskeva maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin vuoden 2000 heinäkuussa. Sen johdosta, että viimeksi mainitun omaisuus siirtyi BHV:lle, tästä tuli sen summan velallinen, joka koskee LAGRAlle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintää. Hauptzollamt yritti siten periä perusteettomasti maksettua tukea takaisin BHV:ltä 12.12.2001 tehdyllä maksupäätöksellä. Tämä päätös voidaan kuitenkin todistaa annetuksi tiedoksi viimeksi mainitulle vasta toukokuussa 2004.

10 BHV teki tästä päätöksestä valituksen, jonka Finanzgericht Hamburg hyväksyi antamallaan tuomiolla ja totesi, että asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdan viidenteen alakohtaan perustuva oikeus takaisinperintään oli vanhentunut, koska vanhentumisaika oli päättynyt asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla.

11 Hauptzollamt teki Finanzgericht Hamburgin antamasta tuomiosta Revision-valituksen Bundesfinanzhofiin. Viimeksi mainittu tuomioistuin ei ole varma, sovelletaanko asetusta N:o 2988/95, koska sen 1 artiklan 2 kohdan mukaan vain taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä johtuvat väärinkäytökset kuuluvat kyseisen asetuksen soveltamisalaan eivätkä toimivaltaisen viranomaisen teosta tai laiminlyönnistä johtuvat väärinkäytökset.

12 Bundesfinanzhof on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko viejälle perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintään sovellettava asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäistä virkettä, vaikka viejä ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen?

Mikäli tähän kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Onko tätä säännöstä sovellettava soveltuvin osin myös tällaisten etujen takaisinperintään sellaiselta osapuolelta, jolle viejä on siirtänyt oikeutensa vientitukiin?”

**Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu**

*Ensimmäinen kysymys*

13 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, sovelletaanko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa kansallisten viranomaisten virheen johdosta viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintämenettelyyn silloin, kun viejä ei ole syyllistynyt väärinkäytökseen.

14 Aluksi on todettava, että maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 800/1999 (EYVL L 102, s. 11) säädetään asiaa koskevista vanhentumissäännöksistä mutta että tämän asetuksen 54 artiklan 1 kohdan mukaan asetusta N:o 3665/87, joka on kumottu, sovelletaan edelleen pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen vientiin, jonka osalta vienti-ilmoitukset on vastaanotettu ennen asetuksen N:o 800/1999 soveltamista eli ennen 1.7.1999.

15 Asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä ja neljännessä alakohdassa säädetään, että silloin, kun tukea on maksettu perusteettomasti, tuen saajan on palautettava perusteettomasti saamansa tuki korotettuna koroilla, joita ei kuitenkaan peritä, jos perusteeton maksu johtuu toimivaltaisen viranomaisen virheestä, tai korkeintaan peritään sellainen summa, jonka jäsenvaltio on määrittänyt ja joka vastaa perusteettomasti saavutettua etua.

16 Koska asetuksessa N:o 3665/87 ei kuitenkaan säädetä säännöksistä, jotka koskevat perusteettomasti maksettujen vientitukien takaisinperintävaatimuksen vanhentumista, on tukeuduttava asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

17 Tältä osin on todettava, että tätä säännöstä on tarkoitus soveltaa kaikkiin väärinkäytöksiin sellaisina kuin ne on määritelty asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 2 kohdassa.

18 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovelletaan tosin sekä väärinkäytöksiin, joista seuraa asetuksen 5 artiklassa tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen määrääminen, että väärinkäytöksiin, jotka ovat asetuksen 4 artiklassa tarkoitetun sellaisen hallinnollisen toimenpiteen kohteena, jonka tarkoituksena on perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin mutta joka ei ole luonteeltaan seuraamus (ks. vastaavasti asia C-278/02, Handlbauer, tuomio 24.6.2004, Kok., s. I-6171, 33 ja 34 kohta).

19 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetaan kuitenkin menettelyä koskeva vanhentumisaika, joka alkaa sääntöjenvastaisuudesta, jolla saman asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan tarkoitetaan ”jokaista yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkomista, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle – –”.

20 Kuten Euroopan yhteisöjen komissio ja julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa ovat todenneet, ”väärinkäytöksen” käsitteellä tarkoitetaan kuitenkin

asetuksen N:o 2988/95 yhteydessä taloudellisen toimijan tekoa tai laiminlyöntiä, josta seuraa yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen.

21 Tästä seuraa, että silloin, kun toimijalle on maksettu vientitukea virheellisesti kansallisten viranomaisten tekemän virheen johdosta, tällainen tilanne ei kuulu asetuksessa N:o 2988/95 tarkoitetun ”väärinkäytöksen” käsitteen piiriin.

22 Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä vanhentumissäännöstä ei näin ollen ole tarkoitus soveltaa sellaisten sääntöjenvastaisuuksien perusteella aloitettuun menettelyyn, jotka ovat seurausta kansallisten viranomaisten virheistä.

23 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa kysymykseen perusteettomasti maksettujen summien takaisinperintävaatimuksen vanhentumisesta on sovellettava asiaan sovellettavissa olevia kansallisen lainsäädännön säännöksiä.

24 Yhteisön oikeuden nojalla perusteettomasti maksettujen summien takaisinperintää koskevat riidat on yhteisön säännösten puuttuessa nimittäin ratkaistava kansallisissa tuomioistuimissa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jollei yhteisön oikeudessa asetetuista rajoista kuitenkaan muuta johdu, eli yhteisön oikeudessa edellytetään, että kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvät menettelysäännöt eivät saa tehdä perusteettomasti maksettujen tukien takaisinperintää käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi ja että kansallista lainsäädäntöä on sovellettava tavalla, joka ei ole syrjivä niihin menettelyihin nähden, joita samantyyppisten kansallisten riitojen ratkaisemisessa noudatetaan (asia C-336/00, Huber, tuomio 19.9.2002, Kok., s. I-7699, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Yhteisön intressi sellaisten vientitukien takaisinperimiseen, jotka on saatu tukien myöntämistä koskevien edellytysten vastaisesti, on lisäksi otettava täysimääräisenä huomioon määritettäessä tällaiseen takaisinperintään sovellettavia vanhentumisaikoja (ks. vastaavasti em. asia Huber, tuomion 57 kohta).

26 Siten ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa ei sovelleta kansallisten viranomaisten virheen johdosta viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintämenettelyyn silloin, kun viejä ei ole syyllistynyt kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin väärinkäytöksiin.

*Toinen kysymys*

27 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

**Oikeudenkäyntikulut**

28 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa ei sovelleta kansallisten viranomaisten virheen johdosta viejälle perusteettomasti maksetun vientituen takaisinperintämenettelyyn silloin, kun viejä ei ole syyllistynyt kyseisen asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin väärinkäytöksiin.**

Allekirjoitukset